

«Егіда рівності» чи «На рівності з чоловіками»

Данило Редько

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Міркувати про необхідність рівності з чоловіками, жінки почали ще задовго до створення сучасних інституцій. Першими, хто підняв тему рівності та фактично заклав фундамент для подальшого існування фемінізму як течії, по праву можна вважати Мері Волстонкрафт (1759–1797) та Олімпію де Гуж (1748–1793). Аби краще познайомитись з тогочасним становищем жінки, необхідно звернутись до таких провідних праць, як «Декларація прав жінки та громадянки» (1791) та «На захист прав жінок» (1792). Змістовно, саме вони заклали основу для подальшого дискурсу про жінок на філософському ґрунті. Обидві праці спрямовують нашу увагу до роздумів про жінок, їхні права та присутність в державному полі нарівні з чоловіками.

Проблема пов'язана з правами жінок була глибоко вкорінена в суспільній свідомості, тому не обмежувалась виключно політичними питаннями. Так, здавалось, попри доволі розширенні та відсторонені дослідження, навіть у філософських колах визначали, що чоловіче тіло має сенс саме по собі, тоді як жіноче може бути виражене лише через чоловіка, тобто як його похідна. Якраз про це значно пізніше каже нам інша «мати» фемінізму, Симона де Бовуар (1908–1986), у своїй праці «Друга стаття» (1949).

Про жінку як окрему від чоловіка особистість почали активно говорити Волстонкрафт та де Гуж. Діяльність цих двох мислительок важко переоцінити, бо у своїх працях вони активно наполягали на рівних з чоловіками правах, і ставили жінку та її діяльність, котра може виходити за рамки повсякденного побуту з виховання дітей, в першість роздумів. Волстонкрафт у своїй праці «З відстоювання прав жінки: з обмеженнями на політичні та моральні теми», наголошувала на можливості переоцінки гендерних інститутів, що зазвичай визначають

роль жінки ще з утроби матері. Зокрема, вона звернула увагу, на недоречність «традиційного» виключення жінок, як автономного індивіда, чия діяльність обмежена на рівні гендерних норм чи поведінкових стандартів, і проти розгляду априорі жінок як «дефектних» творінь, бо тоді їх неможливо вважати суб'єктом моралі та раціональності. Порушена Волстонкрафт «норма» залишається і сьогодні невіддільною частиною боротьби жінок за свої права. Жінка, у філософії, виходить за межі звичаєного, вона розглядає її як суб'єкт реформування світу. Тобто як концепт, де жінка займає активну роль у трансформуванні суспільства, маючи усі привілеї, що і чоловік, тобто освіту, здатність до самопізнання. Така заповідь, висловлена Волстонкрафт, дозволила жінкам зараз займати керівні посади, вільно обирати кар'єру та освіту, не покладаючись на сторонній вибір, та мати право на автономію від чоловіка (Wollstonecraft, 1792).

Цьому фактажу, окрім Волстонкрафт, можна завдячувати Олімпії де Гуж, чия праця стала маніфестом на захист прав жінок. «Декларація прав жінки і громадянки» повністю протиставлялась «Декларації прав людини і громадянина», що була оприлюднена 1789 року, у котрій за жінками не визнавались цивільні права. Філософиня висловила супротив маскулініним інституціям та наполягла на закріпленій рівноправності з чоловіками перед законом. Основною заповіддю виступила ідея рівності, де людина, незалежно від статі, може брати участь у загальних процесах пов'язаних із законом (Gouges, 1791). Це також підтверджувало, що жінки як і чоловіки, повинні мати однаковий доступ до державних посад, відзнак та громадської діяльності, покладаючись виключно на власні вміння та навички.

Звичайно, попри сучасні тенденції та перспективи переоцінки гендерних стереотипів, жінки хоч і у менших відсотках, але все ще можуть залишатись замкненими у ролі домогосподарки. Однак шлях до успіху нелегкий, і головна ціль хоч і здавалась колись примарною, зараз шириться по всьому світу.

Бібліографія:

- Бовуар, С. де. (1997). *Друга стаття* (Т. 1–2). Основи.
- Євтушенко, О. (2012). Олімпія де Гужі боротьба жінок за свої права у Франції XVIII століття. У *Від громадянського суспільства – до правової держави: Тези VII Міжнародної наукової Internet-конференції студентів та молодих вчених* (с. 168–170). ХНУ імені В.Н. Каразіна. <https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/5748>
- Center for American women and politics. (n.d.). Gender Differences in Voter Turnout. <https://cawp.rutgers.edu/facts/voters/gender-differences-voter-turnout>
- Gouges, O. de (1791). The declaration of the rights of woman. Liberty, Equality, Fraternity:
Exploring the French Revolution. <https://revolution.chnm.org/d/293/>
- Wollstonecraft, M. (1792). A vindication of the rights of woman with strictures on moral and political subjects. Joseph Johnson.

Теософське товариство у Парламенті світових релігій: міжконфесійний діалог та релігійна толерантність

Аліна Моргунова

Національний університет «Острозька академія»

Теософське товариство з моменту свого заснування у 1875 р. позиціонує себе як рух, який прагне об'єднати різні релігійні та філософські традиції, знаходячи спільні універсальні принципи (Blavatsky, 1889). Участь теософів у Світовому парламенті релігій є прикладом використання стратегічної комунікації (Абисова, 2011) для поширення своїх ідей у глобальному релігійному дискурсі. Теософське товариство пропонує альтернативний погляд на взаємодію релігій – не як суперництво, а як пошук спільної духовної істини. Такий підхід до міжконфесійної комунікації є відповіддю на виклики сучасного суспільства в релігійній сфері.

Перший Парламент світових релігій 1893 р. став плат-